

את ייחודנו כעם ה'
מאליטיס

מנהיגות.
מעורבות חברתית
הקהל למען ציון.

שונות בין אחים –
שונות בין עמים

מפתח הכלל מתוך אמונה לפרשת "תולדות"

שונות בין אחים, שונות בין עמים

פרשתנו מספרת על הריון שונה וקשה במיוחד הפוקד את אמנו רבקה אחרי עשרים שנות עקרות. קראו את הפסוק:

"וַיִּתְרַצְצוּ הַבָּנִים בְּקֶרְבָּהּ וַתֹּאמֶר: אִם כֵּן לָמָּה זֶה אֲנִי? וַתֵּלֶךְ לְדָרֵשׁ אֶת ה'"
(כ"ה, כ"ב)

- מה הרגישה רבקה?
- מה אמרה?
- מה עשתה?

היעזרו בפרוש רש"י:

ויתרצצו: ...רבותינו דרשוהו לשון ריצה. כשהייתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר - יעקב רץ ומפרכס לצאת, עוברת על פתחי עבודה זרה - עשו מפרכס לצאת.

ותאמר אם כן: גדול צער העיבור

למה זה אנכי: מתאוה ומתפללת על הריון

ותלך לדרוש: לבית מדרשו של שם

לדרוש את ה': שיגיד לה מה תהא בסופה

- מה השוני בין הבנים על פי המדרש?

תשובת ה' לשאלתה של רבקה:

"וַיֹּאמֶר ה' לָהּ שְׂנֵי גוֹיִם בְּבֶטְנְךָ וְשְׁנֵי לְאֻמִּים מִמֶּעֶיךָ יִפְרְדוּ, וְלֹאֵל מִלֹּאֵם יִאֶמֶץ וְרַב יַעֲבֹד צָעִיר".

רש"י: ממעריך יפרדו: מן המעיים הם נפרדים, זה לרישעו וזה לתומו

- מה מבשר ה' לרבקה בבואה?
- איזו תכונה תהיה לכל אחד מהבנים (על פי רש"י)?
- מה תהיה מערכת היחסים בין העמים שיש בבטנה?
- מי ישלוט על מי? הגדול (רב) או הצעיר?

את ייחודנו כצט' ה'
מהליט'ט

מנהיגות.
מעורבות חברתית
הקהל למען ציון.

שונות בין אחים –
שונות בין צא"ט

התגשמות הנבואה

שוני במראה ובתכונות:

"וַיֵּצֵא הָרָאשׁוֹן אֶדְמוֹנִי כָּלֹו כְּאַדְרֶת שַׁעַר וַיִּקְרָאוּ שְׁמוֹ עֶשׂוֹ,
וְאַחֲרֵי כֵן יָצָא אָחִיו וַיִּדּוּ אֶחְזֵל בְּעֵקֶב עֶשׂוֹ".

כיצד נראה עשיו? האם היה דומה ליעקב?

איזו תכונה לדעתכם אפשר ללמוד על יעקב מאחיזתו את עקב עשיו כבר משעת הלידה?
(רמז: ולאום מלאום יאמץ)

"וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֶשׂוֹ אִישׁ יָדָע צִיד אִישׁ שֹׁדָה, וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֲהֻלִּים"
מה העיסוק של כל אחד מהאחים? על אלו תכונות הם מלמדים?
היעזרו בדברי רש"י וראב"ע:

איש שדה: כמשמעו אדם בטל וצודה בקשתו חיות ועופות
תם: אינו בקי בכל אלה, אלא כלבו כן פיו. מי שאינו חריף לרמות קרוי תם.
ישב אהלים: אהלו של שם ואהלו של עבר.

ראב"ע: "כי רוב החיות בדרך מרמה יתפשו".

השלימו: כדי לצוד חיות נדרשת _____ רבה
כדי לעסוק בחכמה האלוקית נדרשת ישרות ו_____.

מכירת הבכורה- שונות בדרך החיים.

קראו את הפסוקים הבאים:

וַיֵּד יַעֲקֹב נָזִיד וַיָּבֹא עֶשׂוֹ מִן־הַשָּׂדֶה וְהוּא עֵיִף:
וַיֹּאמֶר עֶשׂוֹ אֶל יַעֲקֹב הֲלָעִיטָנִי נָא מִן הָאֲדָם הָאֵד הִזֶּה כִּי עֵיִף אָנֹכִי.
(רש"י: הֲלָעִיטָנִי: אפתח פי ושפוך הרבה לתוכה)

- מה מספרת התורה על יעקב?
- מה מספרת התורה (ועשיו עצמו מעיד על כך) על עשיו.

חז"ל מלמדים אותנו להתבונן בעומק הפסוקים:

מה משמעות הכנת נזיד העדשים על ידי יעקב?

אותו היום נפטר אברהם אבינו

את ייחודנו כעם ה'
מאליט

מנהיגות.
מעורבות חברתית
הקהל למען ציון.

שונות בין אחים –
שונות בין צא"מ

ועשה יעקב אבינו תבשיל של עדשים

לנחם את יצחק אביו"

רש"י מבאר כך את סיבת עייפותו של עשיו:

"והוא עיף – ברציחה.

כמה דתימא [כמו שנאמר]: 'כי עיפה נפשי להורגים'

1. מה עשה יעקב באותו היום? על מה מעיד המעשה שעשה? על מי הוא חושב? למה הוא קשור?

מתוך פשט הכתוב מתברר
שעייפותו של עשיו אינה
נובעת ממלאכת השדה
ומיגיעתו, אלא היא עצמית
– "והוא עיף". עייפותו
נגרמת מהיעדר רוח,
מהיעדר מטרה אמיתית-
ערכית. הוא אינו מוצא ערך
מוסרי נעלה בחייו ובאין
ערך כזה הוא גם נוטל
נשמות!

2. על מה מעידה עייפותו של עשיו? מה עשה עשיו באותו היום?

קראו את המשך הפסוקים:

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב מִכְרָה כִּי־אִם אֶת בְּכֹרְתִי לִי (רש"י: בכרתך: לפי
שהעבודה בבכורות, אמר יעקב אין רשע זה כדאי שיקריב לקב"ה)
וַיֹּאמֶר עֲשׂו הִנֵּה אֲנִכִּי הוֹלֵךְ לָמוֹת וְלָמָּה זֶה לִּי בְּכֹרָה?
וַיַּעֲלֵב נָתַן לַעֲשׂו לֶחֶם וּנְזִיד עֲדָשִׁים
וַיֹּאכַל וַיִּשְׂתַּי וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ וַיִּבֶז עֲשׂו אֶת הַבְּכֹרָה."

- מהי מטרתו של יעקב בקניית הבכורה על פי רש"י?
- האם עשיו מתכנן את עתידו? הוכיחו מהפסוקים.
- האם עשיו מתחרט על שמכר הבכורה? הוכיחו מהפסוקים.
- הסבירו את השוני המהותי בין עשיו ליעקב.

את ייחודנו כעם ה'
אפליטיס

מנהיגות.
מעורבות חברתית
הקהל למען ציון.

שונות בין אחים –
שונות בין עמים

דבר תורה לשבת פרשת "תולדות":

בפרשתנו מספרת התורה על תולדות יצחק. "תולדותיו" אלו בניו. עוד ממעי אימם מתברר כי הבנים שונים במהותם זה מזה וכבר אז מתנהלת מלחמה ביניהם מי יגבר, זה ההולך לקרוא בשם ה' או זה הפונה לעבודה זרה. יעקב נולד כשהוא אוחז בעקב עשיו ומלמד על המאמץ לגבור על עשיו האדמוני.

כשבגרו, בוחר כל אחד מהאחים עיסוק על פי אופיו. ציד חיות בערמומיות או ישרות ותמימות באוהלה של תורה. באותו היום בו קנה יעקב את הבכורה הוא מבשל נזיד לנחם את אביו על מות אברהם. יעקב מקושר לאבותיו וחושב על עתידו והמשכו של העם הישראלי העתיד לצאת מאברהם, לכן הוא מבקש לרכוש את הבכורה בתשלום ואף משביע את עשיו על כך.

עשיו העיף, שבאותו היום על פי חז"ל עסק ברציחה. בז לבכורה המבטאת את חיי הנצח ומתעניין בחיי הרגע. השונות בין האחים מלמדת על שונות בין העמים שיוצאים מהם לדורות.

עם ישראל, בניו של ישראל אבינו שונים במהותם מהעם האדומי. שונות זו מחדדת את ייחודו של עם ה' ומציבה בפניו אתגר נצחי לשמור על ייחודו, להוסיף אור וטוב בעולם ולקרוא בשם ה'.

מסופר על מלך ערב שהיה יושב תדיר עם רב היהודים במדינתו.

והנה יום אחד כשהם יושבים לדבר שאל המלך את הרב: נאמר בתורה שלכם: "ויבא עשיו מן השדה והוא עיף"

ואומרים חכמי היהודים "חמש עבירות עבר באותו היום", ואילו אצל דוד שהרג את אוריה כתוב: "כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה" (שבת נו.) האין זה משוא פנים של החכמים?!

חיכה הרב לשעת הכושר על מנת להשיב למלך על שאלתו. הגיע זמן הארוחה, שניהם יצאו ליטול ידיהם, וכשהגיע תורו של מלך ליטול ידיים לסעודה, ניצל הרב את ההזדמנות ו"העלים" למלך את הטבעת.

לאחר שראה המלך שטבעתו נגנבה אמר לשומרים להלקות את העבד הכושי שנטל לו ידיים...

הרב חיך. לאחר שהוציאו את כל האנשים אמר הרב למלך "למה חשדת בו ולא בי?!" השיב המלך בפליאה: "האיך אוכל?! והלא אתה רב צדיק - לא תעשה דבר כזה... אבל הוא רשע מרושע!!!"

לתשובה זו בדיוק חיכה הרב ואמר למלך: "כן היא התשובה דוד היה צדיק ולכן לא חשדוהו שעשה עוון ואילו עשיו רשע ובוודאי שאם אמר שיהרוג את יעקב כנראה יכול הוא ומסוגל לעוד הרבה עבירות אחרות...ותוך כדי דיבור הושיט למלך את טבעתו